

**Şose ve köprüler kanununun bazı maddelerinin tadili
hakkında 1/155 numaralı kanun lâiyhası ve Nafia
ve Dahiliye Encümenleri mazbataları**

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Şube :
Sayı 6/2116

21-VII-1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerini muaddil olarak Nafia Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince 21-VII-931 tarihinde B. M. M. arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte leffen takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim .

**Başvekil
İsmet**

1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerini tadil eden kanun lâiyhasına dair esbabı mucibedir

İki seneden beri tatbik edilmekte olan 1525 numaralı şose ve köprüler kanunu mucibince yol vergisi mükelleflerinden borçlarını nakten ödemeği taahhüt edenlerden sekiz lira ve bedenen çalışanlardan on günlük iş almakta ise de bu iki senelik tatbik sırasında geçen ahvale nazaran senede sekiz lira yol vergisinin tediyesi halkımıza ağır geldiği ve bu miktar nakit verginin memleketimizin iktisadî yaşayışı ile mütenasip olmadığı anlaşılmıştır.

Bundan başka yine mezkûr 1525 numaralı kanun mucibince yol vergisinden nakten tahsil olunan paranın yarısı memleketin bazı mühim ve esaslı istikametlerdeki şoselerile cesim köprülerin inşaları için vekâletimiz tarafından sarfedilmek üzere ayrılmıştı. Bundan geri kalan nakit kısmı vilâyetlerin şose ve köprü işlerinin teminine kâfi gelmediği ve vilâyet yollarının gittikçe daha ziyade harabiye yüz tuttuğu ve mahallî idarelerin bu sebepten müzayakaya düşer oldukları anlaşılmıştır.

İşte başlıca bu iki esaslı mahzurun izalesi için 1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerinin bu esaslar dahilinde tadiline mecburiyet hiss olunmuş ve binaenaleyh merbutan takdim olunan 1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerini tadil eden kanun lâiyhası yedi maddeden ibaret olmak üzere ihzar ve takdim olunmuştur.

Mezkûr lâiyha mucibince yol vergisi eskisi gibi naktî ve bedenî olmak üzere muhayyer bırakılmış ve ancak elyevm nakten sekiz lira olarak almakta olan vergi dört liraya ve on günlük iş miktarı da sekiz günlük iş miktarına indirilmiş olduğu gibi yol parasından Nafia Vekâletine almakta olan % 50 hisse de (%15) e indirilmiştir.

Binaenaleyh yol parasından nakten tahsil olunacak paranın (%85) i vilâyet umumî meclislerinin salâhiyetleri dahilinde sarfolunmak üzere mahallî idarei hususiyelerine bırakılmış olduğu gibi her vilâyetin mahallî ihtiyaama göre bedenî mükelleflerin mahallî ikametlerinden iş mahallerine kadar olan mesafelerin takdiri keza vilâyet umum meclislerinin salâhiyetlerine tevdi olunmuştur. Şu kadar ki, nak-

tî mükellefler gibi bedenilerin de behemehal yol borçlarını ödemelerini ve hiç bir vatandaşın bu vergi den mahrum edilmemesini ve bu yüzden bazı haksızlıklara mahal bırakılmamasını teminen umumî meclislerce tesbit edilecek mesai ayları içinde tatbik olunmak üzere valiler tarafından alâkadar memurlarla birlikte senelik iş programlarının tanzimi ve bedenî mükelleflerin bu programa göre kafiye, kafiye ve muntazaman işe sevkleri hem Hükûmet ve hem de mükellefler için faydalı olacağı derkâr bulunmuş ve buna dair de mezkûr lâyihaya kayıt konmuştur.

Yol vergisi öteden beri tahsili erâval kanununa tevfikân vilâyet idareî hususiyeleri tahsildarları tarafından tahsil olunmakta bulunduğundan bu cihet bu muaddel lâyihada da aynen kabul ve ipka edilmiş olduğu arz olunur.

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Nafia Encümeni

Karar No: 5

Esas No: 1/155

23 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerini muaddil olarak Nafia Vekâletince tanzim ve Başvekâleti Celilenin 21/VII/1931 tarih ve 2116 numarasile bilyürüt Yüksek Reislikten encümenimize havale buyrulmuş olan kanun lâyihası Nafia Vekili Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere olundu:

Birinci maddesi (senesi içinde) tabiri zaten yol mükellefiyetinin aynı sene içinde yapılması meşrut olduğuna binaen lüzumsuz görülerek kaldırılmıştır.

İkinci maddedeki (her mükellef başına dört veya altı lira) cümlesi (dört ilâ altı) kelimesine tebdili bu iki miktar arasında birmiktar tayin edilmesi ihtimali nazara alınarak münasip görülmüştür.

Üçüncü maddedeki yol vergisinin naktî kısımlarına tekabül edecek iş günleri de (dört liraya mukabil sekiz gün ve dört liradan fazla alınacak her lira ve küsuru için birer gün) olarak tensip edilmiştir.

Üçüncü maddenin son fıkrası lüzumsuz görülerek tayyedildi.

Dördüncü maddedeki (bedenen çalışacaklar için umumî meclislerce tesbit olunacak mesai ayları için de tatbik olunmak üzere vali tarafından senede bir defa alâkadar devair rüesasile birlikte senelik iş programı tertip olunur.) fıkrasının (iş programı tertip ve encümence tasdikından sonra tatbik olunur.) şekline tahvili Kütahya Mebusu Hakkı Bey tarafından teklif olunmuş ise de tatbikata taallûk eden bu hususun encümene aidiyeti görülmiyerek kabul edilmemiş ve aynen ipka olunmuştur.

Dördüncü maddenin son fıkrasında (mükelleflerin kendilerine tayin olunacak zamanda gösterilecek iş mahalline gelmeyenler ondan sonraki kafiyelede işe kabul edilmeyip bu gibilerin yol vergisi nakte tahvil olunur.) denilmekte olup sıhhi ve sair sebeplerle işe gidemiyenlerin mazeretlerinin kabul edilmemesi gadri mucnp olacağı mülâhaza olunarak bu fıkra aşağıdaki şekilde tesbit olunmuştur. (Bu programa tevfikân dahil olduğu kafiye ile birlikte kendilerine tayin olunacak zamanda gösterilecek iş mahallerine gelmeyenler ondan sonraki kafiyelede işe kabul edilmezler.

Ancak mükellefin mensup olduğu kafiyele iştirak edememesi vali ve kaymakamlarca takdir edilecek makbul bir özürden mütevellit olduğu tebeyyün ettiği halde bu gibi mükelleflerin diğer mesai aylarında çalıştırılmaları caizdir.)

Yedinci madde dahi taallûkları itibarile (bu kanunun hükümlerini icraya Nafia, Maliye, Dahi-

liye, Adliye Vekilleri memurdur) tarzında tadil olunarak Yüksek Reisliğe takdimine ekseriyetle karar verilmiştir.

Nafia En. Reisi Samsun	M. M.	Kâ. Manisa	Âza	Âza
Şose ve köprüler ve ona müteferri olan 1888 numaralı kanunlarla istihdaf edilen çok mühim ve büyük gaye ve neticeleri ihlâlâ müeddi olmak itibarile lâ-yihanın birinci ve ikinci maddelerine muhalifim.	A. Samih	Osman	Hakkı	Hakkı
<i>Etem</i>	Âza	Âza	Âza Samsun	Âza
	Nazifi Şerif	Ibrahim	Asım	Ali Saip

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/155

24 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerinin tadili hakkında Nafia Vekâletince hazırlanıp Başvekâletten Meclisi Âliye takdim olunan ve Nafia Encümenince tetkik edildikten sonra encümenimize havale esilmiş olan kanun lâ-yihası Nafia Vekili Beyefendi hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Nafia Encümenince tesbit edilmiş olan ikinci maddedeki (4ilâ 5) nisbetinden dört lira birinci madde mucibince verginin esasını teşkil etmekte ve bundan sonra meclisi umumilere âzamî iki liraya kadar zam icrası salâhiyeti verilmektedir. Bu esasa göre Nafia Vekâletince alınacak âzamî yüzde on beş hissenin de dört liradan alınması ve vilâyetlerce bu miktara zammedilecek miktardan Nafia Vekâletince hisse almaması encümenimiz âzasından bir kısmı tarafından teklif edilmiş isede ekseriyet, Nafia Vekâletince alınacak hisseye zammedilen miktarları da ilâve etmiştir ve madde Nafia Encümeninin yazdığı şekilde kabul olunmuştur.

Üçüncü maddedeki bedenî mükellefiyet miktarı naktî mükellefiyet miktarına göre fazla görülmüş (dört liraya mukabil sekiz gün) yerine (dört liraya mukabil altı gün) esası kabul edilmiş ve mükelleflerin mahalli ikametlerinden âzamî on saati geçmiyen mesafeye kadar gönderilebilmesi muvafık görülmüş ve madde bu veçhile yazılmıştır.

Dördüncü madde mucibince tertip olunacak iş programının alâkadar daire reislerinin de iştirakile vilâyet daimî encümeni tarafından tertip olunması esası kabul edilerek birinci fıkra bu tadile göre yazılmıştır.

Birinci, beşinci, altıncı ve yedinci maddeler Nafia Encümenin tadili veçhile kabul edilmiştir. Umumî Heyetin nazarı tasvibine arz olunur.

Dahiliye En. Rs.	Rs. V.	M. M.	Kâtip	Âza	Âza
Tekirdağ	Tekirdağ	Malatya	Muş	Ş. Karahisar	Çanakkale
Cemil	Faik	A. Muttalip	H. Reşit	Vasfi Raşit	Şükrü
Âza	Âza	Âza			
Çorum	Ordu	Zonguldak			
I. Kemal	A. Hamdi	Halil			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerini tadil eden kanun lâyihası

MADDE 1 — Yol vergisinin naktî kısmı senede maktuan dört liradır. Bu miktar ledelicap vilâyet umumî meclisleri kararile nihayet altı liraya kadar çıkarılabilir.

Yol vergisi tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur ve vilâyet umumî meclislerince tesbit edilecek aylarda ve iki müsavi taksitte almır. Son taksit nihayeti mart gayesini tecavüz edemez. Taksit zamanları valiler tarafından bir ay evvel mutav vasıtalarla neşrü ilân olunur.

Tahakkukat ayları içinde yol vergisini nakten ödemeyi taahhüt edenlerin bu vaziyetleri bilâhare senesi içinde tebdil edilmez.

MADDE 2 — Her mükellef başına dört veya altı lira hesabıle tahsilât vuku buldukça (% 15) i Nafia Vekâleti hissesi olarak Ziraat Bankalarına yatırılır. Geri kalan kısım umumî meclislerin salâhiyetleri dahilinde sarfolunmak üzere vilâyet hususî idarelerine bırakılır.

MADDE 3 — Yol vergisinin bedenî kısmı senede dört liraya mukabil sekiz günlük ve altı liraya mukabil on günlük iş miktarından ibarettir.

Bedenen çalışacakların senede beş aydan düün olmamak üzere mesai zamanlarile buldukları vilâyet dahilinde vilâyet yol işlerinin icabatına göre mahallî ikametlerinden iş mahallerine kadar olan mesafelerin tayini vilâyet umumî meclislerine aittir.

Aneak bu takdir, Vilâyetin bir kısmı veya bazı kısımları için ayrı ayrı olmayıp aynı zamanda bütün vilâyet dahiline şamilidir.

MADDE 4 — Bedenen çalışacaklar için; umum meclislerce tesbit olunacak mesai ayları içinde tatbik olunmak üzere vali tarafından senede bir defa alâkadar devair reislerle birlikte senelik iş programı tertip olunur.

Bu programlar nafıaca vilâyet dahilinde vücude getirilecek işe göre köy ve mahalle üzerine kafiye kafiye ve bütün amelenin çalıştırılmasını mümkün kılacak veçhile tertip ve bedenen çalışacaklar bu programa tevfikan mahallî Hükümetince toplu olarak iş mahallerine sevkolunurlar.

Senelik iş programları mesai aylarının hülû-

NAFIA ENCÜMENİNİN TADİLİ

1525 numaralı şose ve köprüler kanununun bazı maddelerini tadil eden kanun lâyihası

MADDE 1 — Yol vergisinin naktî kısmı senede maktuan dört liradır. Bu miktar ledelicap vilâyet umumî meclisleri kararile nihayet altı liraya kadar çıkarılabilir.

Yol vergisi tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur ve vilâyet umumî meclislerince tesbit edilecek aylarda ve iki müsavi taksitte almır. Son taksit nihayeti mart gayesini tecavüz edemez, taksit zamanları valiler tarafından bir ay evvel mutav vasıtalarla neşrü ilân olunur. Tahakkukat ayları içinde yol vergisini nakten ödemeyi taahhüt edenlerin bu vaziyetleri bilâhare tebdil edilmez.

MADDE 2 — Her mükellef başına dört ilâ altı lira hesabıle tahsilât vuku buldukça (% 15) i Nafia Vekâleti hissesi olarak ziraat bankalarına yatırılıp geri kalan kısım umumî meclislerin salâhiyetleri dahilinde sarfolunmak üzere vilâyet hususî idarelerine bırakılır.

MADDE 3 — Yol vergisinin bedenî kısmı senede dört liraya mukabil sekiz gün ve dört liradan fazla alacak her lira ve küsuru için birer günlük iş miktarından ibarettir.

Bedenen çalışacakların senede beş aydan düün olmamak üzere mesai zamanlarile buldukları vilâyet dahilinde vilâyet yol işlerinin icabatına göre mahallî ikametlerinden iş mahallerine kadar olan mesafelerin tayini vilâyet umumî meclislerine aittir.

MADDE 4 — Bedenen çalışacaklar için; umumî meclislerde tesbit olunacak mesai aylarında tatbik olunmak üzere vali tarafından senede bir defa alâkadar devair reislerle birlikte senelik iş programı tesbit olunur.

Bu programlar Nafıaca vilâyet dahilinde vücude getirilecek işe göre köy ve mahalle üzerine kafiye kafiye ve bütün amelenin çalıştırılmasını mümkün kılacak veçhile tertip ve bedenen çalışacaklar, bu programa tevfikan mahallî Hükümetince toplu olarak iş mahallerine sevkolunurlar.

Senelik iş programları mesai aylarının hülû-

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*1525 numaralı şose ve köprüler kanununun
bazı maddelerinin tadili hakkında
kanun lâyihası*

MADDE 1 — Nafia Encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Nafia Encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Yol vergisinin bedeni kısmı senede dört liraya mukabil altı gün ve dört liradan fazla alınacak her lira ve küsuru için birer günlük iş miktarından ibarettir.

Bedenen çalışacakların senede beş aydan dun olmamak üzere mesai zamanlarile buldukları vilâyet dahilinde vilâyet yol işlerinin icabatına göre mahalli ikametlerinden âzamî on saati geçmemek üzere iş mahallerine kadar olan mesafelerin tayini vilâyet umumî meclislerine aittir.

MADDE 4 — Bedenen çalışacaklar için ; umum meclislerde tesbit olunacak mesai ayları içinde tetbik olunmak üzere vali tarafından senede bir defa alâkadar daire reislerinin de iştirakile vilâyet daimî encümeni tarafından senelik iş programı tertip olunur.

Bu programlar Nafıaca vilâyet dahilinde vücudta getirilecek işe göre köy ve mahalle üzerine kafile katile ve bütün amelenin çalıştırılmasını mümkün kılacak vechile tertip ve bedenen çalışacaklar ; bu programa tevfikân mahalli hükûmetince toplu olarak iş mahallerine sevkolunurlar.

lünden lâakal bir ay evvel tertip, vesaiti münasibe ve mutade ile vali tarafından ilân olunur.

Bu programa tevfikân dahil bulunduğu kafile ile birlikte kendilerine tayin olunacak zamanda gösterilecek iş mahallerine gelmiyenler ondan sonraki kafilelerde işe kabul edilmeyip bu gibilerin yol vergisi nakte tahvil olunur.

MADDE 5 — 1525 numaralı şöse ve köprüler kanununun yukarıki maddelere muhalif olan ahkâmı feshedilmiştir.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V. Ad. V. M. M. V.

İsmet Yusuf Kemal Zekâi

Da. V. Ha. V. Ma. V.

Ş. Kaya Dr. T. Rüştü M. Abdülhalik

Mf. V. Na. V. İK.V. S. İ. M. V.

Esat Hilmi M. Şeref Dr. Refik

den lâakal bir ay evvel tertip, vesaiti münasebede ve mutade ile vali tarafından ilân olunur.

Bu programa tevfikân dahil bulunduğu kafile ile birlikte kendilerine tayin olunacak zamanda gösterilecek iş mahallerine gelmiyenler ondan sonraki kafilelerde işe kabul edilmezler. Ancak mükellefin mensup olduğu kafileye iştirak edememesi vali ve kaymakamlarca takdir edilecek makbul bir özürden mütevellit olduğu tebeyyün ettiği halde bu gibi mükelleflerin diğer mesai aylarında çalıştırılmaları caizdir.

MADDE 5 — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 6 — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya Nafia, Maliye, Dahiliye ve Adliye Vekilleri memurdur.

Senelik iş programları mesai aylarının hülûlünden lâakal bir ay evvel tertip, vesaiti münasebede ve mütade ile vali tarafından ilân olunur.

Bu programa tevfikân dahil bulunduğu kafiye ile birlikte kendilerine tayin olunacak zamanda gösterilecek iş mahallerine gelmeyenler ondan sonraki kafiyelerde işe kabul edilmezler. Ancak mükellefin mensup olduğu kafiyeyle iştirak edememesi vali ve kaymakamlarca takdir edilecek makbul bir özürden mütevellit olduğu tebeyyün ettiği halde bp gibi mükelleflerin diğer mesai aylarında çalıştırılmaları caizdir .

MADDE 5 — Nafia Encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Nafia Encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7 — Nafia Encümeninin tadili aynen kabul edilmiştir.